

INTER EDUCATION

&

GLOBAL STUDY

INSPIRATION FOR
THE
MODERN
RESEARCHER

2024
№7

intereduglobalstudy.com

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

Научно-теоретический и

методический журнал

Scientific-theoretical and

methodological journal

2992-9024

ISSN

2024 № 7

ISSUE 7

ISSN 2992-9024

	asoslari.	
S.T. Shaturayeva	Bo'lajak tarix o'qituvchilariga jadidlar ilmiy me'rosini o'rgatish metodikasini takomillashtirish.	187-194
X.U. Rizayeva	Oila, maktabgacha ta'lim tashkiloti va maxalla xamkorligining bola tarbiyasidagi o'rni.	195-204
S.G'. Samatova	Affiliatsiya motivi ijtimoiy-psixologik kategoriya sifatida.	205-211
M.Sh. Mustafoyeva	Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishning samarali usullari.	212-219
G.Q. Hasanova	Maktabgacha yoshdagi bolalar o'yinining psixologik xususiyatlari.	220-227
M.M. Hakimova	Ta'limda simulyatsion geymifikatsiya va uning ahamiyati.	228-237
A. N. Abdullayev	Ish qismini olish usulini tanlash va texnik-iqtisodiy asoslash texnologik jarayonini loyihalashda talabalar mustaqil ta'limini tashkil etish..	238-247
Sh.Sh.Nazarova	Kompyuter grafikasining asosiy tushunchalari va vositalari: bo'lajak mutaxassislar uchun grafik bilimlar bazasi.	248-253
Sh.Sh. Xolmetov	Optika fanini o'qitishda kollektiv ta'limning roli.	254-258
B.B. Maxmudov	Fazoviy tasavvurni mustahkamlashda karrali integrallarni o'qitishning interfaol usullari.	259-264
G.Q. Usmonova	Ingliz tilini tinglash malakasini oshirish uchun zamonaviy vositalarni integratsiyalash masalalari	265-270
G.A. Abduraxmonova	Media ta'limni qo'llab-quvvatlovchi o'rganish nazariyalari: kognitiv rivojlanish va ommaviy axborot vositalarining o'zaro ta'siri..	271-276
G.K. Rasulova	Ona tili ta'lim mazmunini adaptiv qo'llash, lingvometodik tizimini ishlab chiqishda gibrid ta'lim imkoniyatlari.	277-284
N.G. Gulyamova	Ta'limda boshqaruvning yevropa tajribasining ilmiy-nazariy asoslari.	285-290
T.F. Ibragimova	Informatika fanini o'qitishda sun'iy intellekt yutuqlaridan samarali foydalanishning metodik usul va vositalari.	291-297
M.S. Muxitdinova	Umumta'lim maktabi musiqa madaniyati darslarida fanlararo integratsiya vositasida obrazli tafakkurni shakllantirish.	298-305
N.R. Nazarova	Ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish. Maktablarda o'yinlar orqali sun'iy intellektni qo'llash.	306-311
M.X.Qilichova	Sharof Rashidov asarlaridan yoshlarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda foydalanish masalalari.	312-318
O.M. Qodirova	Eksperimental psixologiyani rivojlanishi: tarixiy asoslari va metodolik prinsiplari.	319-325
M.S.Ochilova, F.A.Xamroeva	Xalqaro ta'lim platformalarini tahlili.	326-337
O.M. Temirova	Tarbiya fanini o'qitishning huquqiy-pedagogik asoslari.	338-343
S.E. Jumanazarova	Kompyuter o'yinlarida –yoshlarning salbiy obrazi.	344-349
S.M. Saidjalolova	"Til portfeli" texnologiyasi nolingvistik universitetda Til o'qitish sifatini oshirish vositasi sifatida.	350-356
X.N. Qodirova	Pedagogning diagnostik faoliyat modeli ishlanmasi.	357-362
D.Sh. Kenjayeva	Autentik internet video materiallari orqali ingliz tili kolokatsionlarini o'rgatish.	363-367
D.K. Karimov	Yosh akrobatlarning tana turlarini sportdagi ixtisosligi bilan o'zaro bog'liqligi.	368-375

Original paper

UMUMTA'LIM MAKTABI MUSIQA MADANIYATI DARSLARIDA FANLARARO INTEGRATSIYA VOSITASIDA OBRAZLI TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH

© M.S. Muxitdinova¹✉

¹Chirchiq davlat pedagogika universiteti, Toshkent, O'zbekiston

Annotatsiya

KIRISH: maqola kirishida, musiqa ta'limining umumiy ahvoli va fanlararo integratsiyaning ta'limdagi o'rni haqida fikr yuritiladi. shuningdek, tadqiqotning maqsadi va uning nazariy asoslari taqdim etiladi.

MAQSAD: maqolaning asosiy maqsadi musiqa madaniyati darslarida fanlararo integratsiya yordamida o'quvchilarning obrazli tafakkurini qanday shakllantirish mumkinligini aniqlash va ushbu jarayonning samaradorligini o'rganishdir.

MATERIALLAR VA METODLAR: tadqiqot metodologiyasi, ishlatilgan usullar, kuzatuvlar va tahliliy materiallar tavsifi beriladi. fanlararo yondashuvlarning musiqa madaniyati darslariga ta'siri qanday baholanishi haqida ma'lumot beriladi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR: tadqiqotdan olingan asosiy natijalar muhokama qilinadi. musiqa va boshqa fanlar o'rtasidagi integratsiya natijasida o'quvchilarning obrazli tafakkurni qanday rivojlantirishi va umumiy ta'lim sifatiga qanday hissa qo'shishi tahlil etiladi.

XULOSA: maqola yakunida, fanlararo integratsiyaning o'quvchilarning obrazli tafakkurni rivojlantirishdagi ahamiyati va musiqa madaniyati darslarining ta'limdagi o'rni haqida xulosalar keltiriladi.

Kalit so'zlar: musiqa madaniyati, fanlararo integratsiya, obrazli tafakkur, umumta'lim maktabi, ijodiy qobiliyatlar, ta'lim metodlari.

Iqtibos uchun: Muxitdinova M.S. Umumta'lim maktabi musiqa madaniyati darslarida fanlararo integratsiya vositasida obrazli tafakkurni shakllantirish.
// Inter education & global study. 2024. №7. B. 298–305.

ФОРМИРОВАНИЕ ОБРАЗНОГО МЫШЛЕНИЯ ПУТЕМ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ИНТЕГРАЦИИ НА УРОКАХ МУЗЫКАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЕ

© M.C. Muxitdinova¹✉

¹Чирчикский государственный педагогический университет, Ташкентский, Узбекистан

Аннотация

ВВЕДЕНИЕ: во введении статьи рассматривается общее состояние музыкального образования и роль междисциплинарной интеграции в образовании. Также представлены цель исследования и его теоретические основы.

ЦЕЛЬ: основная цель статьи – определить, как можно сформировать образное мышление учащихся с помощью междисциплинарной интеграции на уроках музыкальной культуры и изучить эффективность этого процесса.

МАТЕРИАЛЫ И МЕТОДЫ: описаны методология исследования, использованные методы, наблюдения и аналитические материалы. представлена информация о том, как оценить влияние междисциплинарных подходов на уроках музыкальной культуры.

ОБСУЖДЕНИЕ И РЕЗУЛЬТАТЫ: обсуждаются основные результаты исследования. анализируется, как интеграция музыки с другими предметами развивает образное мышление учащихся и как это способствует общему качеству образования.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: в конце статьи сделаны выводы о значении междисциплинарной интеграции в развитии образного мышления учащихся и роли уроков музыкальной культуры в образовании.

Ключевые слова: музыкальная культура, междисциплинарная интеграция, образное мышление, общеобразовательная школа, творческие способности, методы обучения.

Для цитирования: Мухитдинова.М.С. Формирование образного мышления путем междисциплинарной интеграции на уроках музыкальной культуры в общеобразовательной школе. // Inter education & global study. 2024. №7. С. 298–305.

FORMATION OF IMAGINATIVE THINKING BY MEANS OF INTERDISCIPLINARY INTEGRATION IN MUSICAL CULTURE LESSONS IN A SECONDARY SCHOOL.

© Malohat S. Muxitdinova¹✉

¹Chirchik State Pedagogical Institute, Tashkent, Uzbekistan

Annotation

INTRODUCTION: the introduction of the article discusses the general state of music education and the role of interdisciplinary integration in education. Also, the purpose of the research and its theoretical foundations are presented.

AIM: the main purpose of the article is to determine how students' figurative thinking can be formed with the help of interdisciplinary integration in music culture lessons and to study the effectiveness of this process.

MATERIALS AND METHODS: research methodology, methods used, observations and analytical materials are described. information is provided on how to evaluate the impact of interdisciplinary approaches on music culture lessons.

DISCUSSION AND RESULTS: the main findings from the study are discussed. it is analyzed how the integration between music and other subjects develops students' imaginative thinking and how it contributes to the overall quality of education.

CONCLUSION: at the end of the article, conclusions are made about the importance of interdisciplinary integration in the development of imaginative thinking of students and the role of music culture lessons in education.

Key words: music culture, interdisciplinary integration, figurative thinking, general education school, creative abilities, educational methods.

For citation: Malohat S. Muxitdinova. (2024) 'Formation of imaginative thinking by means of interdisciplinary integration in musical culture lessons in a secondary school', *Inter education & global study*, (7), pp. 298–305. (In Uzbek).

Musiqqa san'ati insoniyatning madaniy va ma'naviy hayotida muhim o'rin tutadi. Bu o'quvchilarning hushyorligini, diqqatini, nutq ko'nikmalarini va kognitiv qobiliyatlarini yaxshilashi mumkin. Biroq, musiqa to'g'ri qabul qilinmasa, u o'quv faoliyatidan chalg'itishi mumkin.

Shaxsni shakllantirishda musiqa ta'limi muhim ahamiyatga ega. U nafaqat musiqiy mahoratni, balki axloqiy fazilatlarni ham rivojlantiradi. Qo'shiqning ohangi, so'zi insonga ilhom bag'ishlaydi, shifo beradi, ruhini jonlantiradi.

Alisher Navoiy kuy va qo'shiqni "ilhomlantiruvchi, shifobaxsh, hayot baxsh etuvchi kuch" deb atagan. Ular insonning ichki dunyosini, uning his-tuyg'ularini, fikrlarini va kayfiyatini ifodalashlari mumkin.

D. B. Kabalevskiy musiqa ta'limi nafaqat musiqiy mahoratni rivojlantirishga, balki yuksak axloqiy fazilatlarga ega shaxsni shakllantirishga yordam beradi, deb ta'kidladi. Musiqa qalblarni to'ldirish, hayotga mazmun bag'ishlash, go'zallikka muhabbat uyg'otish qudratiga ega.

Shunday qilib, musiqa insonning milliy xarakterini shakllantirish va ma'naviy kamolotga hissa qo'shadigan muhim tarbiya manbai bo'lib qolmoqda.

Musiqa san'ati fanlararo soha sifatida nutq, adabiyot va she'riyatning intonatsion va semantik mazmuni, shuningdek, xoreografiya bilan bog'liqligi va "go'zallik" va "yaxshilik" tushunchalarini o'zlashtirish haqidagi bilimlarni birlashtiradi. Ohang va qo'shiq milliy madaniyat, til va muhitni shakllantiruvchi tarbiya manbalari hisoblanadi.[1]

Zamonaviy ta'lim shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlarga o'tmoqda. Shu nuqtai nazardan, integratsiya ta'limning asosiy g'oyalardan biriga aylandi. U turli mavzularni bir darsga birlashtirib, o'quvchilar bilimini kengaytiradi va dunyoni yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Musiqa darslarida integratsiya bir nechta ma'noga ega bo'lishi mumkin:

1. Musiqa olamining integrativ ko'rinishi: o'quvchi musiqiy tushunchalar orasidagi bog'lanishlarni ko'rish va musiqani yaxlit tasavvur qilish imkonini beruvchi bilimlarga ega bo'ladi.

2. Mavzu bo'yicha bilimlarni integratsiyalash: mavjud ilmiy bilimlar kontekstida bolalar musiqa haqida yangi g'oyalarni oladilar va ularni tizimlashtiradilar.

3. Musiqada integrativ tafakkurni rivojlantirish: o'quvchi musiqa ob'ekti haqida turli tushunchalarda fikr yuritadi, fikrlashning turli shakllari o'rtasida aloqalar o'rnatadi.

4. Ta'limda integratsiya: o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini shakllantirishga zamonaviy yondashuv.

Ta'lim sohasidagi integratsiya tushunchasi faol muhokama qilinmoqda, u o'rganishning turli jihatlarini qamrab oladi. Integratsiya - bu turli xil fanlarni birlashtirish va ular o'rtasidagi o'zaro ta'sir jarayoni, bu esa differentsiatsiya va yangi bilimlarni yaratish bilan birga keladi.

Biroq, integratsiya fanlar orasidagi oddiy aloqalar bilan cheklanmaydi - bu o'rganish va ta'limga yangi yondashuvdir. Integratsiya shakllaridan biri bu turli o'quv fanlarini birlashtirgan integratsiyalashgan darsdir. Bu o'quvchilarga tushunchalar, faktlar, qonuniyatlar va xulosalar o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rish imkonini beradi, bu esa o'z navbatida materialni chuqurroq tushunishga olib keladi.[1]

Integratsiya, xususan, global istiqbolni, tanqidiy fikrlashni va shaxsiy o'sishni rivojlantirishga yordam beradi. Misol uchun, integratsiyalashgan darslar maktabga yangi kelgan boshlang'ich sinf o'quvchilariga mavzularni turli yo'llar bilan o'rganish va integratsiyalashuv orqali tushunish imkoniyatini beradi.

Integratsiyaning muhim jihati fanlararo aloqadir. Yashirin aloqalarni aniqlash va ilmiy dunyoqarashni shakllantirish imkonini beradi. O'quv jarayoniga integratsiyaning tizimli ravishda joriy etish o'quvchilar bilimni kengaytirib, ijodkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Integrativ bilimlarga asoslangan interfaol ta'lim bosqichi vizual ko'nikmalarni rivojlantirish sirlarini ochib beradi. Turli tiplar, shakllar, usullar va ob'ektlar asosida qurilgan vizual ta'lim tizimi o'quvchilarning ta'lim tajribasini kengaytiradi.

Zamonaviy ta'lim tizimi talabani shaxsiy va individual ehtiyojlariga yo'naltirilgan yangi yondashuvlarga o'tishni ko'rsatadi, bu uni an'anaviy o'qitish usullaridan ajratib turadi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, XIX-XX asrlarda pedagogikada talabalarni tabiiy muhit bilan tanishtiruvchi kompleks kurs yaratish g'oyasi paydo bo'ldi.

Ta'lim fanlarining integratsiyasi zamonaviy ta'limning asosiy tendensiyasidir. Bu nafaqat talabalarning vaqt va kuchini tejash, balki uzoq muddatli istiqbolda o'quv jarayoni natijalarini hisobga olish mexanizmlarini yaratadi. Fanlararo aloqalar bilimlarni kengaytiradi va ijodkorlikni rivojlantiradi.[2]

Integratsiyalashgan darslar o'quvchilarga turli fanlarning umumiy maqsad va vazifalarini ko'rish, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish imkoniyatini beradi. Ular dunyoning global tasavvurini shakllantirishga yordam beradi va shaxsiy o'sishni rag'batlantiradi.

Shuni ta'kidlash joizki, integratsiya fanlar tizimini bekor qilmaydi, balki kamchiliklarni bartaraf qiladi, aloqalarni chuqurlashtiradi va ta'lim tajribasini kengaytiradi. Pedagogikaning maqsadi - o'qituvchilarga integratsiyaning amalga oshirishga yordam berish, turli fanlar elementlarini bir butunga birlashtirish.

Fanlararo aloqalar va integratsiya sohasidagi tadqiqotlar davom etmoqda va zamonaviy ta'limning dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. O'quvchilar bilimi va ish uslublarida izchillikni ta'minlash uchun integratsiyalashgan darslar tizimini ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega.

Shunday qilib, integratsiya nafaqat sub'ektlar o'rtasidagi bog'liqlik, balki murakkab bilim va ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradigan ta'lim va ta'limga yangi yondashuvdir. Quyidagi fanlar musiqa bilan eng muvaffaqiyatli integratsiyalashgan:

adabiyot (adabiy mavzuda yozilgan musiqiy asarlar, xalq og'zaki ijodi asarlari, musiqada ifodali o'qish va ifodali vositalar);

ona tili (matn tushunchasi, asar g'oyasi, so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish, asosiy va yordamchi so'zlarni aniqlash, gap turlari, nutq uslublari);

matematika (nota yozuvi, metr, o'lchov);

tarix (tarixiy qo'shiq, opera, kantata);

geografiya (mamlakatimiz musiqasi, dunyo xalqlari musiqasi); chet tillari (dunyo xalqlari musiqasi);

jismoniy tarbiya (musiqa tabiati va dinamikasiga muvofiq harakatlarni bajarish);

tasviriy san'at (ko'rinadigan musiqa, rasm).[5]

Bolalarda rasm chizish ko'nikmalarini qanday rivojlantirish mumkin? Bu savolga javob berish ranglar va tovushlar tabiatda doimo birga bo'lganligini tushunishni talab qiladi. Musiqashunoslikda musiqa va rang idrokida tembrning yaqinligini ta'kidlaydigan "melodik naqsh" tushunchasi mavjud. Ritm badiiy tilning universal tarkibiy qismi bo'lib, musiqada ham, tasviriy san'atda ham asosiy ifoda vositasidir. Rang, rang idrokini ifodalashning eng muhim vositalaridan biri sifatida musiqada uning tasvirining asosiy elementi bo'lgan tembrga mos keladi. Shunday qilib, rang idrokining eng "musiqiy" elementiga aylanadi va "tembr" musiqaning eng "rangtasvir" elementiga aylanadi.[3]

Tasvirdagi rang berish (rang) va musiqadagi rang berish (tembr) o'rtasidagi taqqoslashga misollar juda ko'p. Rassom V.Kandinskiy ma'lum musiqiy tembrlarni ma'lum ranglar bilan bog'ladi. U ko'k rangni fleyta cholg'usi tembri bilan, qizil rangni truba tembri bilan, ko'k rangni violonchel tembri bilan bog'lagan.

Rus kompozitorlari N. Rimskiy-Korsakov va A. Skryabinning "rangli eshitish qobiliyati" bor edi. N. Rimskiy-Korsakov uchun har bir tonallik ma'lum bir rangda "bo'yalgan" va shu bilan bog'liq holda u yoki bu emotsional hususiyata ega edi. Shunday qilib, N. Rimskiy-Korsakov uchun do-major "oq", minor "qizil" va mi-major "to'q, ma'yus, ko'k rangga yaqin kul rang" edi.

Ritm nafaqat she'riyat va musiqa, balki me'morchilik va rassomchilikning asosidir. I. I. Ioffe arxitektura va rangtasvirdagi yuqorilab boruvchi chiziqlar, musiqada hamohang ovozlardagi ko'tarinkilik va adabiyotdagi o'sib kelayotgan lirik hisslar o'rtasida semantik aloqadorlik mavjudligi haqida e'tirof etadi.

Eshitish va ko'rish hissi o'rtasida ikki tomonlama bog'liqlik mavjud. Antik davr san'atida bu bog'liqlikni allaqachon tushunishgan, ular turli vizual tasvirlar bilan musiqiy tovushlarni hamroh qilishgan. Musiqa tinglovchida jonli vizual obrazlarni uyg'otishga qodir, bu esa kompozitorlarga "musiqiy kartinalar" yaratish imkoniyatini beradi (Ye. Grig "Tong", K. Debyussi "Oy nuri", D. Omonullaeva "Bibixonim xarobalari"). Rangtasvirda chizgi va ranglar kombinatsiyasi tovush hissiyotlarini uyg'otishi mumkin. Rangtasvirda tovush sukunatini tasvirlashi mumkin. (I. Levitan "Jimjitlik"). Natijada, tasviriy san'at va musiqaning o'zaro ta'siri rassomchilik vazifalarini hal qilishda yangi mazmun-mohiyat bilan boyitilish vujudga keladi. Shu bilan birga, yaratilgan rasmlar bolalarga musiqaning tasviri, mazmuni va ifoda vositalarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Bolalar rasmlaridagi musiqa xarakteri aksariyat ranglar orqali ifodalanadi: tasvir xajmi tovush balandligi, harakt dinamikasi -temp(sur'at)ni. Musiqa va tasviriy san'at asarlarini taqqoslash assotsiativ-obrazli aloqadorlikka asoslansa nisbatan oqlanadi.

Bolalar rasmlarida musiqiy ifodalar ranglar orqali ifodalanadi. Ovoz balandligi tasvirning hajmiga, tempi harakatlar dinamikasiga bog'liq. Musiqa va tasviriy san'at asarlari, assotsiativ tasvirlar va tasvirlarning yonma-yon kelishi bog'liqligini ko'rsatadi. Bunday integratsiya ta'limda tizimli yondashuvni to'liqroq amalga oshirishga yordam beradi. Ushbu texnologiyaning natijasi bolaning shaxsiyatini uyg'un rivojlantirish, uning go'zallik tuyg'usini tarbiyalash va dunyoga yaxlit qarashni shakllantirishdir.[4]

Integratsiyalashgan darslar bilan bir qatorda turli shakldagi darslarni o'tkazish maqsadga muvofiqdir: ertak-darsi, konsert-darsi, sayohat-darsi, o'yin-darsi, aralash darslar. Bunday darslar an'anaviy dars shakllaridan tashqariga chiqadi. Ular har bir bolaning yoshi, individual xususiyatlari, qobiliyati va qiziqishlarini hisobga olgan holda o'quvchilar va o'qituvchilarning individual ijodkorligini hisobga olgan holda jamoaviy faoliyatni tashkil qilish va muvaffaqiyatga erishish uchun sharoit yaratish imkoniyatini beradi.

Maktabda integratsiyalashgan darslarda qo'llaniladigan asosiy usullar quyidagilardir:

1. Musiqani kuzatish usuli (uni o'rgatmaslik); usul musiqani majburlash emas, balki u bilan ishonitirishdir; ko'ngil ochish uchun emas, balki zavqlanish uchun; improvizatsiya usuli (B.V.Asafiev);
2. Empatiya usuli (N.A. Vetlugina);
3. Musiqaviy umumlashtirish usuli, oldinga qarash va yoritilgan narsaga qaytish, musiqa, emotsional drama haqida fikr yuritish (D.B. Kabalevskiy va E.B. Abdullin);
4. Emotsional dramaturgiya usuli (D.B. Kabalevskiy);
5. Badiiy kontekst yaratish usuli (L.V. Goryunova). Bu usul san'atning boshqa turlariga "o'tish", shuningdek, muayyan hayotiy vaziyatlarni hal qilishni o'z ichiga oladi;

6. Kompozitsiyalarni yaratish usuli (L.V. Goryunova). Bu usul musiqiy asarlarni turli ijro usullarida o'rganishni nazarda tutadi;

7. Muammoli tadqiqot metodi (Musika san'atini muammoli ta'lim orqali o'rgatish musiqiy tafakkur mustaqilligiga asoslanadi);

8. Tovushlar harakatini ranglarda aks ettirish usuli;

9. Musiqiy kayfiyatni assotsiativ asosda yetkazish usuli;

10. Musika tabiatiga mos keladigan so'zlar yordamida ertak yaratish usuli. Ushbu faoliyat o'quvchilarda o'zini-o'zi hurmat qilish va intilishlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Asosiysi, musika ta'limida musiqani intonatsiya orqali anglash, musiqani yaxlitlikdan olingan individual ifoda vositalari orqali emas, balki musika, san'atning boshqa turlari, tabiat va inson hayotini anglash muhim ahamiyatga ega ekanligini unutmash kerak.[5]

Musika ta'limining barcha usullari maktab o'quvchilarining badiiy tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, musika san'atining estetik mohiyatiga, shuningdek, musika ta'limining maqsad va vazifalariga mos keladi.

Fanlararo aloqadorlikdan nafaqat darsda, balki sinfdan tashqari ishlarda ham foydalaniladi. Maktabda bayramlarni o'tkazish ma'naviy-axloqiy sohani rivojlantirishga yo'naltirilgan sinfdan tashqari ishlarning asosiy shakllari sifatida e'tirof etilishi muhim: "Musiqiy mehmonxona", "Nazm va navo" kechalari doirasida san'at namoyondalari bilan uchrashuvlar, "Navro'z" bayrami hamda "Mustaqillik bayrami" bayramlarida o'quvchilar tomonidan tabiat, Vatan, muhabbat, do'stlik haqida kuy-qo'shiqlar kuylanadi.

Bundan tashqari, jismoniy tarbiya o'qituvchilari bilan hamkorlikda salomatlik kunlari doirasida o'tkaziladigan musika va sport bayramlari shakllarini ham ajratib ko'rsatishimiz mumkin, bu ham jismoniy faoliyatga qiziqishni rivojlantirishga xizmat qiladi.[5]

Tadqiqot davomida tasviriy san'atni musika madaniyati darslariga kiritishning ahamiyati va samaradorligini ko'rib chiqdik. Biz o'quv jarayoniga turli fanlarni integratsiya qilish uchun maktablarda qo'llaniladigan turli usullarni muhokama qildik. Bu usullar o'quvchilarning hushyorlik, diqqatni jamlash, til ko'nikmalari va kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Biz ushbu usullarning natijalarini ham muhokama qildik. O'quvchilar musika darslariga qiziqish bildiradilar, olgan bilimlarini boshqa fanlar bo'yicha muvaffaqiyatli qo'llaydilar. O'qitishda individual yondashuvni qo'llashda iqtidorli o'quvchilarning qobiliyat va iste'dodini rivojlantirishga ko'proq e'tibor qaratishni rejalashtirganmiz.

Shuni ta'kidlash kerakki, integratsiya nafaqat fanlar o'rtasidagi bog'liqlik, balki murakkab bilim va ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradigan ta'lim va o'qitishga yangi yondashuvdir. Fanlararo aloqalar va integratsiya sohasidagi tadqiqotlar davom etmoqda va zamonaviy ta'limning dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi.

O'zbekistonda ta'limga qaratilgan qarashlar o'zgarishi sharoitida so'nggi yillarda ta'lim jarayonida tub o'zgarishlar ro'y berdi. Zamonaviy maktabda Vatanimizning noyob tarixiy, madaniy va ma'naviy qadriyatlariga qiziqish bildirilmoqda. Maktablarda musiqa madaniyati fanining o'qitilishi jumladan, san'atga qiziqishni qayta tiklashga ham xizmat qilmoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI | СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ | REFERENCES

1. Азарова И. В. Создание условий на уроках музыки для формирования образного мышления обучающихся через интеграцию музыки с другими предметами // Педагогическая наука и практика. – 2016. – № 4.
2. Затямина Т. А. Современный урок музыки. – М.: Глобус, 2007. – 170 с.
3. Кульневич С. В., Лакоценина Т. П. Анализ интегрированных уроков на уроках музыки // Анализ современного урока: Практическое пособие. – Ростов н/Д: Учитель, 2003. – 69 с.
4. Махмудова М. Т. Муסיқанинг тасвирий санъат асарларидаги ўрни ва аҳамияти // Academic research in educational sciences. – 2020. – № 4. – С. 80-84.
5. Султанов Х. Э., Анкабаев Р. Т., Хасанова Н. С., Чориева Н. Ш. Инновационные методы обучения на занятиях по изобразительному искусству // Актуальные вопросы современной педагогики: материалы X Междунар. науч. конф. (г. Самара, март 2017 г.). – Самара: Издательство АСГАРД, 2017. – С. 103-105.

MUALLIF HAQIDA MA'LUMOT [ИНФОРМАЦИЯ ОБ АВТОРЕ] [AUTHORS INFO]

✉ **Muxitdinova Malohat Saidjabborovna**, katta o'qituvchi, [**Мухитдинова Малохат Саиджабборовна** старший преподаватель], [**Malohat S. Muxitdinova**, senior teacher]; manzil: Chirchiq shahri, Amir Temur ko'chasi 104 uy [адрес: г. Чирчик, улица Амира Темура 104 дом], [address: Chirchik city, Amir Temur street 104 house]